

# LIMBAŽU VIDUSLAIKU PILS DARBĪBAS STRATĒGIJA 2025.–2029. gadam



## 1. ESOŠĀS SITUĀCIJAS ANALĪZE

*“Viduslaiku nocietinājumi veido relatīvi nelielu, tomēr būtisku Eiropas un Latvijas arhitektūras un arheoloģijas mantojuma daļu. Līdzīgi kā citviet, arī Livonijā nocietinātās pils un ar apdzīvotu vietu un pilsētu aizsardzību saistītās būves bija viena no būtiskākajām liela mēroga plānveida būvniecības aktivitātēm. Kā mērķtiecīgi plānoti arhitektūras kompleksi, militārie nocietinājumi savulaik devuši būtisku ieguldījumu Eiropas arhitektūras stilu izplatībā un būvniecības tradīciju attīstībā ne tikai Eiropas vidienē, bet arī perifērijā.”<sup>1</sup>*

### 1.1. OBJEKTA DARBĪBAS PILNVAROJUMS

Valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis Nr. 1465 - Limbažu viduslaiku pils (turpmāk – Pils) ir ievērojams un unikāls Latvijas un arī Eiropas mēroga kultūrvēsturiskais piemineklis.

Valsts nozīmes arheoloģiskais piemineklis atrodas nekustamā īpašuma “Burtnieku iela 7” (kad. Nr. 6601 005 0076) sastāvā esošajā zemes vienībā ar kadastra apzīmējumu 6601 005 0099, Limbažu pilsētā, Limbažu novadā. Saskaņā ar Vidzemes rajona tiesas Limbažu pilsētas zemesgrāmatas nodaļījuma Nr. 100000177108 informāciju, nekustamā īpašuma “Burtnieku iela 7” (īpašuma kadastra Nr. 6601 005 0076) īpašnieks ir Limbažu novada pašvaldība (reģistrācijas numurs 90009114631) (turpmāk – Īpašnieks).

Limbažu viduslaiku pils atrodas Limbažos. Objekta darbības stratēģiju izstrādā Limbažu muzeja speciālisti sadarbībā ar Limbažu novada pašvaldības Attīstības nodaļu, Kultūras pārvaldi un aģentūru “Lauta”.

### 1.2. OBJEKTA VADĪBAS MODEĻA UN ORGANIZATORISKĀS STRUKTŪRAS DEFINĒŠANA UN RAKSTUROJUMS

Limbažu viduslaiku pils atrodas uz Limbažu novada domes īpašumā esošas zemes. Par Pils apsaimniekošanu ikdienā ir atbildīgs Limbažu muzejs. Lai Pils un tās teritorija būtu pieejama visu gadu, ziemās tiek iztīrīts piebraucamais ceļš, siltajā sezonā tiek veikta zāles nopļaušana, uzstādīta BIO tualete un tiek veikta atkritumu savākšana. Limbažu viduslaiku pils restaurācijai un attīstībai Limbažu novada dome iegulda savus līdzekļus un cenšas piesaistīt līdzfinansējumu no dažādām programmām, fondiem un ziedotājiem.

### 1.3. PAVEIKTAIS LIMBAŽU VIDUSLAIKU PILS KONSERVĀCIJĀ, RESTAURĀCIJĀ

Limbažu pilsdrupu atjaunošanas aizsākumi meklējami jau 1968. gadā, kad Limbažu pilsētas pašvaldība Zinātniskās restaurācijas projektēšanas kantorim pasūtīja pils konservācijas projektu. Tika veikta pilsdrupu fotofiksācija (V. Šaicāns), mūru apsekošana un uzmērošana (T. Vītola), tomēr restaurācijas darbi dažādu iemeslu dēļ netika uzsākti.

Tikai 1989. gadā izpētes darbi pilsdrupās atsākās, tomēr arī tad nepietiekamā finansējuma dēļ pati mūru konservācija nenotika. Mēģinājums glābt jau kritiskā stāvoklī esošās sienas vēlreiz notika 1992. gadā, veicot mūru augšplakņu nostiprināšanu.

1999. gadā pēc Limbažu pilsētas domes pasūtījuma tika izstrādāts projekts „Limbažu pilsdrupu konservācijas koncepcija”, kura pamatā bija arhitekta P. Blūma piedāvātās idejas. Pēc pilskalna ainaviskās un estētiskās situācijas izvērtējuma tika nolemts atteikties no drupu romantikas pilsētvidē, bet iespēju robežās ar jumtu izbūvēm piešķirt pilsdrupām ēkas veidolu.

Ar Limbažu pilsētas domes finansiālo atbalstu pilsdrupu saglabāšanu uzsāka tā paša gada vasarā. Darbus organizēja Limbažu muzejs, un tie tika veikti t.s. saimnieciskajā kārtā, specifiskajiem darbiem apmācot vietējos amatniekus.

Tā kā līdz pat 20. gadsimta beigām bija vairākas versijas par viduslaiku pils apjomu, to precizēja 2000. gadā veiktās arheoloģiskās izpētes laikā. Arī turpmākajās darba sezonās, paralēli mūru konservācijas darbiem, veica pilsdrupu arhitektonisko un arheoloģisko izpēti (arheologi M. Ruša, M. Lūsēns, V. Muižnieks, arhitekts I. Dirveiks).

Pēc izpētes datiem, pils sākotnēji veidota no četriem savstarpēji savienotiem korpusiem. Plānā tā bija kvadrātam tuva ēka ar ārējie izmēriem 30,7 x 29 m, bet korpusu ietvertā, ar laukakmeņiem bruģētā pagalma agrākie izmēri bija 11,6 x 12,1 m

<sup>1</sup> Lapiņš Artūrs. Viduslaiku pilsdrupas Latvijas kultūrvēsture. Promocijas darbs. Latvijas Mākslas akadēmija, 2021.

Nozīmīgākās aktivitātes kopš pils konservācijas un teritorijas labiekārtošanas darbu uzsākšanas; 1999. g. arhitekti P. Blūms, M. Batrags, inž. A. Barbars (projektēšanas birojs „Konvents” ) pēc pašvaldības pasūtījuma sagatavoja „Limbažu viduslaiku pilsdrupu konservācijas koncepcija” projektu.

No 2000. gada paralēli pilsdrupu konservācijas un pilskalna pieguļošās teritorijas renovācijas darbiem, notiek arheoloģiskā uzraudzība un izpēte - arheologi M. Lūsēns, M. Ruša, A. Pravornis, V. Muižnieks. Atskaišu sējumi Limbažu muzeja zinātniskajā arhīvā (LŽNM);

2000. g. arhitekts I. Dirveiks (SIA, Metrs Kvadrātā) veica „Limbažu pils vārtu daļas arhitektoniskā izpēte”;

2002.g. arhitekts I. Dirveiks (SIA, Metrs Kvadrātā) veica „Limbažu pils A korpusa zemesstāvu telpu un apkures sistēmas arhitektoniskā izpēte”;

2004. g. Arhitektūras projektēšanas birojs „Konvents” (arh .P. Blūms) izstrādāja konceptu un būvprojektu Limbažu pilsdrupas, vārtu torņa aizsargjums. Projekta “Panorāmas atklāšana kultūrtūrismam” ietvaros;

2006. g. Arh. I. Caunīte, SIA „Arhitektes Ināras Caunītes birojs” rediģēja un papildināja būvprojektu „Limbažu pilsdrupas, vārtu torņa aizsargjums” (I kārtā);

2007. g. SIA „Arhitektes Ināras Caunītes birojs” (arh. I. Caunīte) izstrādāja vārtu torņa aizsargjuma būvprojektu (II kārtā);

2010. g. SIA „Agroprojekts RB” (arh. I. Rudzītis, I. Brante) izstrādāja „Limbažu pilsmuižas teritorijas un Pilsmuižas ēkas rekonstrukcija” projektu. Kopējā projekta Limbažu vēsturiskā centra renovācija tūrisma attīstība ietvaros;

2016.g. Arh. I. Rudzītis izstrādāja konceptu skatuves platformas izbūvei jeb „Aizsardzības un pieejamības nodrošināšana Limbažu viduslaiku pils teritorijā”. Rediģēts, būvprojekta izstrāde arh. K. Jēkabsons.

Izstāde; Ieskats Limbažu pils un Livonijas vēsturē (2000. g.).Limbažu muzejs /Pilsmuiža, Burtnieku iela 7.

Izstāde; .Pils un Pelikāns. Arheoloģiskās liecības pilsdrupu teritorijā (2021. g.). Limbažu muzejs /Pilsmuiža, Burtnieku iela 7.

Patstāvīgā ekspozīcija (I zāle); Sadaļas- Arhibīskapa rezidence; Ēkas evolūcija, būvperiodi.

Vidzemes māls; Būvkeramika, māla izmantošana pils konstrukcijās (2022. g.). Limbažu muzejs /Pilsmuiža, Burtnieku iela 7.

Konference; Pieskāriens pilij jeb Limbažu pils un citu Latvijas piļu konservācijas metodes un pielietojamie materiāli (2000. g.). Vecais rātsnams, Burtnieku iela 4, Limbaži.

Starptautisks simpozījs; „Vēsturisko drupu konservācijas problēmas”. Referāts un publikācija “Trīs gadi Limbažu pilsdrupās” (2002. g.). Rundāles pils muzejs.

## 2. IESKATS PILS UN PĀRVALDĪBAS VĒSTURĒ

Ir izplatīts pieņēmums, ka Limbažu pils celtniecību uzsācis bīskaps Alberts 1223. gadā. Līdz ar to šis gadaskaitlis kalpo par pamatu arī pilsētas sākotnes datēšanai. Šis versijas autors ir 18. gs. vācu pētnieks J.G. Arndts, kurš iespējams izmantojis visai kļūdainās Helmsa hronikas faktus. Tomēr Indriķa hronikā, kas rūpīgi apraksta bīskapa Alberta veikumu, Limbažu pils nav minēta. Jau igauņu piļu pētnieks A. Tulse Limbažu pils būvelementus datēja ar 13. gs. beigām, tādējādi netieši noraidot 1223. gada versiju. Tomēr 20. gs. beigās veiktie pils mūru arhitektoniskie pētījumi strikti nenoraida, bet pieļauj pils būves uzsākšanu jau 13. gs. I pusē, pēc lielās igauņu sacelšanās apspiešanas. Tanī laikā vēl nebija nobriedis konflikts ar Ordeni un bīskapa īpašumi paplašinājās Igaunijas virzienā. Katrā ziņā tas bija piemērots laiks nocietināta atbalsta punkta izveidošanai Limbažos.

Limbažu pils būvēta (izvietojas) aptuveni vienu hektāru lielā uzkalnā. Tās celtniecība noritējusi pakāpeniski, ilgākā laika posmā. Šajā procesā ir gan izprotama secība, gan neizskaidrojamas atkāpes no sākotnējās ieceres. Pils veidojusies pa kārtām, uz ko norāda gan novirzes mūra sējumā, gan daudzās sienu biezuma izmaiņas un logu ailu izvietojuma īpatnības, kā arī dažādu interjera elementu, apkures ietaišu īpatsvars.

Limbažu pils, tāpat kā jebkura vēsturiska celtnie, garajā pastāvēšanas laikā ieguva savu īpatnu formu, tādēļ tās iedalīšana kādā noteiktā uzbūves grupā būtu ļoti nosacīta. Tomēr, spriežot pēc apjoma, kāds Limbažu pilij bija izveidojies daudzajās pārbūvēs, vairāki pētnieki to pieskaita bīskapa kastellas tipa pilīm.

Pēc arheoloģiskās uzraudzības darbiem un jaunākajiem arhitektoniskās izpētes datiem, secināts, ka pils pieredzējusi vismaz trīs būvniecības periodus ar ievērojamām pārbūvēm, kas skāra ne tikai iekšējo plānojumu un interjera apdari, bet arī būvapgoma izmaiņas. Šo pārbūvju iniciatori un finansētāji pagaidām, līdzšinējos pētījumos nav vēl noskaidroti. Tās varēja veikt gan Ordenis ilgajā okupācijas laikā, gan kāds no Rīgas arhibīskapiem, piemēram, Jaspers Linde, kurš vadījis apjomīgus celtniecības darbus, piemēram, Raunas pilī.

Pirmās **pils pārbūves** attiecināmas uz periodu no 13. gs. beigām līdz 14. gs. vidum. 1296. gadā rīdzinieku izprovocētā konflikta dēļ, Ordenis ieņem Rīgas sabiedrotā – arhibīskapa pilis, tai skaitā arī Limbažus. Pils aizstāvēšana bijusi sīva, par to liecina lielie postījuma apjomi. Ordeņa pārzinā pils atradās ilgi, līdz pat 14. gadsimta 40.-tajiem gadiem. Tomēr nav zināms, vai Limbažu pilij 14. gadsimtā bija prioritāra stratēģiska nozīme. Gadsimts ir piesātināts arī ar nepārtrauktiem militāriem konfliktiem.

Arī pils aizsarggrāvju izveidi, „kuros tiek turēts ūdens,” iespējams, var saistīt ar Livonijas ordeņa saimniekošanas laiku. Pilskalna ziemeļrietumu pusē grāvis pārgāja dūksnājā, kurā bija izveidoti vairāki dīķi.

Pils korpusus ieskāva **aizsargmūris**. Tā šaujamliūkas bija vienādā augstumā ar centrāls ēkas ārsienām. Lai gan teritorija starp valni un pili bija neliela, vietām nepārsniedza pat 10 metrus, ap to bija daudz saimniecības ēku, veidojot t.s. priekšpili.

Pils stipri cieta postošajos Livonijas un poļu - zviedru karos 16. un 17. gadsimtā. Pilsētu un pili postīja Krievijas cara Ivana Bargā karaspēks, zviedri un poļi.

1591. gada pils revīzija ir detalizētākais un senākais saglabāties cietokšņa apraksts. Tajā minēts, ka pils mūrēta no laukakmens un ķieģeļiem kvadrāta plānā. Ceļā uz pili tilts, ar (ķēžu palīdzību) paceļamu daļu. Mūrēti vārti, vārtos koka vērtnes, kurās iebūvēta atslēga. Lielajās vērtnēs mazi vārtiņi ar piekaramo atslēgu. Zem vārtiem mūrēts cietums. No vārtiem iet uzbērts valnis ap pili. Uz valņa tolaik četri koka torņi, koka, izpuvuši. Uz jeb pie valņa palisādu žogs. Uz šī paša valņa pilsētas zvans priekš ugunsgrēka vai citas nelaimes.

Uz pils pagalmu veda lieli vārti, kas apkalti ar dzelzi, kuros iebūvēta atslēga un kuros izveidoti mazāki vārtiņi ar piekaramo atslēgu. No ieejas uz pils pagalmu pa labi – virtuve. Pagalmā maizes ceptuve, četras labības klētis un arsenāls. Pils pagalmā aka ar koka grodiem. Šajā revīzijā minēta arī alus darītava, kas atradies blakus virtuvei. Tātad, pamatojoties uz šo dokumentu, Limbažu pils brūzis var uzskatīt par vecāko reģionā.

Pilij revīzijas laikā bija **četri korpusi**, koka apeja ap pagalmu otrā stāva līmenī un trīs pagrabi, kas, iespējams, atbilst šodien zināmiem pagrabiem zem ziemeļaustrumu un dienvidaustrumu korpusiem.

Tornī virs vārtiem atradušies mazkalibra lielgabali no bronzas, mīnmetēji. Lielgabali arī uzvaļņiem. Pils telpās vēl daudz dažādu šaujamieroču un, mucas ar pulveri.

Uz austrumiem no vārtu telpas velvēta istaba ar krāsni, iespējams bijušie arhibīskapa apartamenti.

1599. gada inventārijā atzīmēts, ka Limbažu pils neuzrāda nekādas drupas. Tomēr jau 1602. gadā zviedru karaspēks pili izposta un 1624. gada revīzijā pils raksturota kā izdegusi.

Pēc kara daļēji atjaunoja tikai divus korpusus, kurus vēlāk pielāgoja saimnieciskiem mērķiem. Līdz ar to pils spilgtākais vēstures posms bija noslēdzies.

1688. gada inventarizācijā par akmens pili teikts: "vecos un pussabrukušos mūros..". No pagalma ved kāpnes apmēram 16 pakāpieni uz ieeju augšējās telpās. Apakšējā stāvā blakus pieminētajām kāpnēm labs velvēts pagrabs ar enģotām durvīm. Šī ir vienīgā **puspagraba telpa**, kas ar velvi saglabājusies līdz mūsu dienām.

Revīzijas laikā daļai pils jau bija atjaunots jumts, tomēr tā ar izsistiem logiem bija salīdzinoši sliktā tehniskā stāvoklī. Pārējo korpusu sienas bija atstātas pilnīgai sagrašanās.

Ziemeļu karš pili neskāra. Tomēr 1747. gada lielajā ugunsgrēkā aizgāja bojā gan blakus uzceltā koka jaunā pils, gan arī izdega saglabājušies mūra korpusi un iespējam visa pilsmuižas centra apbūve. Pēc ugunsgrēka pils daļas atkal remontētas, uzliekot jaunu dakstiņu jumtu.

1944. g. aviācijas uzlidojumā no degbumbām... cieta renovētie ZA un DA korpusi. Pēc kara desmitgadēs bojāto jumtu atliekas pilsdrupas zaudēja pilnībā un sākās strauja ķieģeļu velvju sabrukšana un mūru erozija. Bija dota atļauja ēkas sijas un citas koka konstrukcijas demontēt, sazāgējot malkā.

Vēl 1947. g. apsekošanas laikā konstatēts, ka kādu no telpām izmanto par cūkkūti. Velvētās pagraba un citas telpas degvielas u.c. materiālu glabāšanai tika izmantotas līdz pat to sagrašanās 20. gs. 70. gados.

## 2.1. PILS VĒSTURĒ BŪTISKĀKO NOTIKUMU HRONOLOĢIJA

1297. g. - Sākas pilsoņu karš, kas turpinās līdz 1330. gadam. Livonijas ordenis iebrūk Rīgas sabiedrotā - Rīgas arhibīskapa īpašumos un ieņēma Limbažu pili. (1324. g. pils joprojām Ordeņa ziņā); 1359. g. - Kardināls Francisks Limbažos Ģilžu namā izšķir strīdu starp Rīgas arhibīskapu Fromholdu un Livonijas ordeni par arhibīskapa īpašumu, tai skaitā, Limbažu pils atdošanu; 1391. g. - Rīgas arhibīskaps emigrēja uz Lībeku. Livonijas ordenis arhibīskapa vasaļu atbalstīts ieņem Limbažu pili; 1405. g. - Rīgas arhibīskaps par ievērojamu atlīdzību izlēno arhibīskapiju Livonijas ordeņa mestram; 1420. g. - Arhibīskaps Johans VI pārcēla savu rezidenci no Rīgas uz Limbažiem. Iespējams, tieši Johanna VI laikā Limbažu pilī notika ievērojami pārbūves darbi; 1420. g. - Rīgas arhibīskaps, Tērbatas bīskaps un Ordeņa mestrs sanāsmē Limbažos lēma par naudas reformas uzsākšanu Livonijā. Jaunais naudas likums tika pieņemts Cēsu landtāgā 1422. g.; 1422. g. Limbažu pilī notiek mantāgs jeb vasaļu sanāksme, kurā pieņēma t.s. "Vidējās bruņniecības tiesības" – arhibīskapijas statūtu grāmatu. (17. gs. t.s. Vidzemes likumu grāmata); 1448. g. - Pāvests Nikolajs V par Rīgas arhibīskapu apstiprina filozofijas maģistru, Vācu ordeņa virsmestra kapelānu Silvestru no Toruņas. Arhibīskaps bieži uzturas Limbažu pilī; 1479. g. - Livonijas ordenis ieņēma Limbažus un citas arhibīskapijas pilis. Rīgas arhibīskaps Silvestrs tiek noindēts Koknesē; 1484. g. - Ordeņa mestrs Cēsis nodod Rīgas arhibīskapam ieņemtās pilis - Limbažus, Salacu u.c.; 1542. g. - Kārtu sanāsmē Limbažos izšķīra strīdu īpašuma jautājumā (t.s. „Limbažu līgums”) novēršot bruņotu konfliktu starp Rīgas arhibīskapu Vilhemu un Rīgas pilsētu; 1544. g. - Arhibīskaps Vilhelms uzturējās Limbažu pilī ilgāk par pusgadu; 1558. g. - Sākās t.s. Livonijas karš. 40 000 vīru liels krievu karaspēks tatāru hana Šaha Alija vadībā iebruka Livonijā; 1561. g. - Arhibīskaps Vilhelms nodeva savus īpašumus, tai skaitā Limbažu pili, Polijas karalim.

Līdz ar Rīgas arhibīskapa valstiņas sabrukšanu Limbažu pils krāšņākais vēstures posms bija noslēdzies.

### 3. SASKAŅOTĪBA AR CITIEM ATTĪSTĪBAS DOKUMENTIEM

1) Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam.

Atbilstoši prioritātei - Kultūras telpas attīstība, izvirzot mērķi: saglabāt un attīstīt Latvijas kultūras kapitālu un veicināt piederības izjūtu Latvijas kultūras telpai, attīstot sabiedrības radošumā balstītu konkurētspējīgu nacionālo identitāti un veidojot Latvijā kvalitatīvu kultūrvidi;

2) Latvijas nacionālais attīstības plāns 2021. – 2027.gadam.

Atbilstoši rīcības virzieniem: “Cilvēku līdzdalība kultūras un sporta aktivitātēs” un “Kultūras un sporta devums ilgtspējīgai sabiedrībai”;

3) Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2021. – 2027.gadam „Kultūrvalsts”.

Atbilstoši mērķim: ilgtspējīga un sabiedrībai pieejama kultūra cilvēka izaugsmei un nacionālas valsts attīstībai, kas paredz 4.1. Sabiedrībai pieejams kultūras piedāvājums, 4.2. Aktīva sabiedrības līdzdalība kultūrā un 4.3. Kultūras mantojuma saglabāšana un radoša izmantošana, un 4.4. Kultūras un radošo nozaru ilgtspējīga attīstība;

4) Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programmā 2022-2027.

Atbilstoši mērķim - sekmēt investīciju piesaisti kultūrvēsturisko objektu atjaunošanai un uzturēšanai, veicināt kultūrvēsturisko objektu apsaimniekošanas plānu izstrādi un ieviešanu. Rīcības virziens RV1) Kultūras un dabas mantojuma ilgtspējīga izmantošana un pārvaldība, un RV2) Kultūrvides attīstība.

5) Limbažu novada attīstības programma 2022. – 2028. gadam.

Atbilstoši vidēja termiņa prioritātei - Kvalitatīvi publiskie pakalpojumi, kas paredz “Dažādu publisko pakalpojumu attīstība izglītības, kultūras, sporta, veselības, sociālās aprūpes, sabiedriskās kārtības u.c. jomās, kurus sniedz pašvaldība un tās pakļautībā esošās iestādes, nodrošinot kvalitatīvu materiāltehnisko bāzi, atbilstošu infrastruktūru, drošības sajūtu, pakalpojumu sniegšanas kvalitāti un iekļaujošus risinājumus t.sk. sabiedrībā balstītu pakalpojumu attīstību, aktīvu kopradi ar iedzīvotājiem pakalpojumu pilnveidē”. Atbilstoši rīcības virzienam Kultūras un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana apakšpunktiem: 1.2.1. Nodrošināt kultūras pakalpojumu pieejamību un dažādošanu saturīga brīvā laika pavadīšanai. 1.2.2. Pilnveidot un attīstīt kultūras iestāžu infrastruktūru. 1.2.3. Novada kultūrvēsturiskā mantojuma apzināšana un saglabāšana;

6) Limbažu novada tūrisma attīstības stratēģija 2023.-2030.gadam.

Atbilstoši stratēģiskajam mērķim Nr. 3.Pastāvīgi veidot piesaistošu atpūtas un tūrisma piedāvājumu vietējo vērtību un dzīvesveida kontekstā, vienlaikus uzlabojot atpūtu un tūrismu atbalstošo infrastruktūru.

7) Limbažu novada Kultūras attīstības stratēģija 2024. - 2031. gadam.

Atbilstoši kultūras iestāžu infrastruktūras sakārtošanas plānam 2025. – 2028. gadā, punkts 9.3.20. Limbažu viduslaiku pils teritorijas labiekārtošana, izveidojot Pils dārzu un dārza paviljonu;

8) Limbažu muzeja darbības stratēģija 2022-2026.

Atbilstoši darbības mērķiem: 1.4.2. Sekmēt nacionālās un reģionālās identitātes saglabāšanu, kā arī veidot izpratni par Limbažu pilsētas un novada unikālo devumu, iepazīstinot iedzīvotājus ar Limbažu pilsētas un novada vietu Latvijas un pasaules vēstures norišu kontekstā (atbilstoši Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam izvirzītajam mērķim - saglabāt un attīstīt Latvijas kultūras kapitālu un veicināt piederības izjūtu Latvijas kultūras telpai, attīstot sabiedrības radošumā balstītu konkurētspējīgu nacionālo identitāti un veidojot Latvijā kvalitatīvu kultūrvidi); 1.4.3. Pētīt Limbažu pilsētas un novada vēstures aktuālās problēmas, veidot priekšstatu par novada pagātnei; 1.4.4. Attīstīt Limbažu muzeja teritoriju, pilnveidot un uzlabot muzeja infrastruktūru, nodrošinot kvalitatīvu brīvā laika pavadīšanas iespēju limbažniekiem un pilsētas viesiem. Mērķu sasniegšanai izvirzītie uzdevumi: 1.4.2.6. Organizēt Hanzas svētkus un nostiprināt šo svētku svinēšanas tradīcijas Limbažu viduslaiku pilskalna teritorijā. 1.4.3.3. Pilnveidot pētnieciskā darba rezultātos balstītu pasākumu un pakalpojumu piedāvājumu. 1.4.4.1. Labiekārtot Limbažu viduslaiku pilsdrupu teritoriju.



#### 4. MISIJA, VĒRTĪBAS, VĪZIJA

*Misija* - saglabāt Limbažu pilsētas un novada kultūrvēsturisko mantojumu, restaurējot Limbažu viduslaiku pili, ievērojot Bauhaus principus, un paplašināt tās saturisko piedāvājumu, akcentējot novada vēstures specifiku, kā arī nodrošināt vides pieejamību dažādām mērķauditorijām, ievērojot vienlīdzību, sociālo iekļaušanu un līdztiesību.

*Vērtības* – Limbažu viduslaiku pils ir būtisks Limbažu vecpilsētas apbūves elements un Valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis. Tas paredz virkni saglabājamo vērtību - ārējais veidols ainavā, arheoloģiskais konteksts, virszemes konstrukcijas, pazemes konstrukcijas, reljefs, kultūrslānis, arheoloģiskās senlietas. Īpaši akcentējamas - *Ainaviskā, estētiskā vērtība un arhitektoniskā vērtība*.

##### AINAVISKĀ, ESTĒTISKĀ VĒRTĪBA

Būtisks pils novietojums - mijiedarbība ar Limbažu vēsturisko centru, tā plānojuma struktūru. Specifiskais, ekscentriskais pils novietojums attiecībā pret pilsētas apbūvi. Tas gan mūsdienās jau grūtāk uztverams, saistībā ar pilsētas apbūves pietuvināšanos.

Viduslaiku pilsēta/miests neieskāva pili. Tā novietota ekscentriski, ārpus iecerētajai pilsētas konfigurācijai - ideālajam aplim, ģeometriskai formai, kas atbilda viduslaiku priekšstatiem par dievišķo harmoniju un visuma kārtību. Plānotās riņķveida pilsētas aizsargsienas izbūves laikā, dažos mūru trases posmos tika mainīts tā virziens. Lielākās izmaiņas notikušas, tieši pilsētas ziemeļu pusē, pils aizsarggrāvju tuvumā. Šis īpatnās vecpilsētas struktūras, pilsmuižas centra daļai tuvējie kvartāli arī mūsdienās nosaka pils apkārtnes telpisko uztveri.

Viduslaiku pilskalns kopā ar lībiešu pilskalnu (Ķezberkalnu) un baznīcalnu veido trīs reljefa paaugstinājumu sēriju, vizuālu konglomerātu.

Pilsdrupām nepieiet nepiemīt izteikta drupu romantika jo tās neatrodas uz izteikta reljefa. Pils nav aplūkojama plašākā ainavā, ļoti ierobežotā, daļēji noslēgtā teritorijā, jaunāku perioda apbūves ieskāpumā. Jāatzīmē kā pils iespaidu diezgan būtiski mazina 19. gs. 30. gados celtā Rīgas rātes jaunās pils jeb arendatora dzīvojamā ēka. Iespaidīgā divstāvu ēka uzcelta pārāk tuvu salīdzinoši mazajai viduslaiku būvei.

Otrs būtisks vizuālais zaudējums, vēsturiski, dažādu procesu rezultātā reljefa izlīdzināšanās, īpaši pret Burtņieku ielu un drupu ieaugšana mūrgraužos kā rezultātā pilsdrupas ir zaudējušas kādreizējo monumentalitāti. To slānis pazemināts pie galvenās fasādes, vārtu daļā un pagalmā.

Uztveri iespaidīgākās ir kādreizējās iekštelpas, kuras ir daļēji atsegtas, ar telpu vērienu trīs stāvu augstumā.

Šobrīd pastāv viens efektīgs, ainavisks skatupunkts uz pilsdrupām nākot no dzirnavu ezera puses, Burtņieku ielas posms un baznīcas kalna. Tas ir daļēji papildināts, taču to joprojām piesedz vizuāli degradējusī muzeja saimniecības ēka. Ir vēl veidojams, samērā plats skatu leņķis ziemeļu virzienā, pāri avotainajai gravai un līdz ar to arī pretēji - skats no vecpilsētas apvedceļa. Šos skata virzienu ierobežo, precīzāk norobežo, daudzstāvu apbūve pilskalna pakājē, rietumu malā un bijušā piena kombināta komplekss. Minētie elementi ir vizuāli koriģējumi, lai veidotu estētiskākas kulisēs. To iespējams panākt piesedzot, respektīvi ar apzaļumojumu jeb pils dārza jaunizveidotajām struktūrām.

##### ARHITEKTONISKĀ VĒRTĪBA

Gadsimtu gaitā iegūto pilnīgāko arhitektonisko veidolu, pils ir saglabājusi drupu stāvoklī. Tomēr tās autentiskais būvapjoms ir saglabājies, kā divu korpusu ārsienas ar oriģinālsubstances apjomu un interjeru elementiem salīdzinoši lielā apmērā. Dabā joprojām nolasāmi četri pils ēkas stāvi - puspagrabs, zemes jeb pirmais stāvs, galvenais jeb otrais stāvs un ieroču stāvs.

Minētais veido Limbažu pilsdrupu silueta savdabību, tās atšķirīgo tēlu, salīdzinot ar citām Latvijas pilīm. Ne mazāk būtisks pili ieskaujošais, vairākus gadsimtus reprezentējošu būvju komplekss (pilsmuižas struktūras).

Arhitektoniski izcilākās pils vērtības koncentrētas galvenā korpusa vārtu daļā. Iekonservētā un restaurētā pils ieeja ar gotikas perioda liecībām, kas uzrāda būvpaņēmieni sasaisti ar cisterciešu ordeņa celtniecību (fortifikācijas būves Visbijā, Padisē u.c.). Pils ziemeļaustrumu fasāde iekļauj arī būtisku dekoratīvu elementu - Patrona skulptūras nišu ar pakāpjveida konsoli, kā arī autentisku vārtu režģa virves kanāla atveri.

Pils eksponē laukakmeņu virsmu faktūru, kas norāda uz reģiona materiālā seno izmantojuma cilmi. Mūru aizsargjumtu specifiskais arhitektoniskais risinājums, kā citāts no pilsētas būvniecības, vecpilsētas namu jumtu ieseguma veida un jumtu dēļu koka virsmu sudrabpelēkais tonis.

**Vīzija** – autentiski saglabāta, aizsargāta un pieejama Limbažu viduslaiku pils ar tai raksturīgajām ainaviskajām, estētiskajām un arhitektoniskajām vērtībām

Realizējamo objektu koncepcijas, veicamie pasākumi objekti vīzijas īstenošanai.

**Pils kapella.** Kapella bija izvietota ZA korpusa, austrumu stūrī, ēkas pirmajā jeb zemesstāvā. Tā saistāma ar II būvperiodu un telpas velvju izbūvi. Konkrētās telpas funkcijas bija jaunos laikos mainās. Par telpas funkciju liecina arī saglabājušās oriģināldetaļas. Ievērojamākās no tām – gotiskas velvju konsoles, kas filigrāni izstrādājot, izgatavotas no kaļķakmens kvadriem. Šajā pilsdrupu zonā, kas oriģinālo konstrukciju zudumu dēļ aplūkojams trīs stāvu augstumā, eksponējas trīs būvperiodu kamīna daļas, konsoles un logaiļu apdare. Konkrētais pils sektors bagāts ar autentisku konstrukciju īpatnību. Telpas papildus vēsturiskais *bonuss* – jaunākā periodā (17. gs.) šajā pils daļā ierīkots *pilsētas cietums*, kas lokalizējams pēc Revīziju materiāliem. Kā citēts 1688. g. inventarizācijā, kambara stūrī atrodas viens virs otra no koka būvēti būri: apakšējais zemnieku, bet augšējais vācu noziedzniekiem. Otrā stūrī cūku aizgalds. Telpas grīda izklāta salmiem. Ieeja telpā un visā šajā pils spārnā no ZA fasādes, caur 17. gadsimtā izveidotu durvju aili, caurlauzumu korpusa ārsienā.

**Bīskapa apartamenti.** Zemes stāva telpas velves/pārseguma zudumi (II būvperiods) un līdz ar to telpiskā apjoma paaugstināšanās skarot arī galvenā /II stāva interjeru daļas, ļauj šo telpu dēvēt par bīskapa apartamentiem. Pils otrajā stāvā šajā sektorā bija izvietotas Rīgas arhibīskapa dzīvojamās un darba telpas. Ar koka konstrukcijām pilsdrupās iemarķēta Rīgas arhibīskapa bijusī apartamentu vieta Konkrētajā pilsdrupu daļā, 2010. g. tika izveidots jumta segums, ar koka vairogiem aizbūvēti izgruvušo ārsienas posmi. Izmantojot viduslaika formāta lielizmēra ķieģeļus, atlasītus materiālus, ieklāta grīda virs atjaunotās puspagraba telpas. Šajā zonā eksponējas pietiekami daudz viduslaiku konstrukcijas un mūru torsālās atliekas uzrāda vis maz trīs pils būvperiodus. Pēc konservācijas darbu pabeigšanas telpa izmantojama sezonālas ekspozīcijas iekārtošanai.

**Pagrabstāva telpa.** Pils puspagraba līmenī, blakus vārtu daļai izvietojas vienīgā pils telpa, kas saglabājusies nesagrauta. Tai atjaunota (II būvperiods) ķieģeļu velve, kas kalpo arī kā konstrukcija virs tās izvietotajai telpas grīdai - t.s. bīskapa apartamenti. Telpa ir attīrīta no aizgruvuma.

Telpas sienu mūra daļām, durvju ailām nepieciešami konservācijas darbi. Pagalma puses loga šahta uz I stāva līmeni ir avārijas stāvoklī ar nogrūvum bīstamām konstrukcijām, laukakmens mūrējumu. Šahtas mūrējums pašlaik ir arī daļa no t.s. bīskapa apartamentu interjera.

**Pilsmuižas rampa.** Uzbauktuves rampa pie pils DA korpusa veidota 19. gs. II pusē, lai nodrošinātu pajūgu piekļuvi klēts telpai. Ieeja noliktavā izveidota izlaužot gotisko logaili. Šis durvis jeb caurlauzums mūsdienās nefunkcionē saistībā ar uzbauktuves konstrukciju izgruvumiem un augstuma zudumu. Klēts, bijušās konventa zāles grīdu iemarķē skatuves klājs. Piekļuvi tai nodrošina divas uzejas no pretējās pilsdrupu pusēs. Uzbēruma paliekas saglabājamās, kā relikti, pils transformāciju liecība un ainavisks elements, un attīstāma kā apzaļumojuma, t.s. pils dārza sastāvdaļa. Rampas konstrukcija tiek pakļauta lietus ūdeņu iedarbībai un citiem erozijas procesiem, kas veicina sānu atbalstsienas sagrūšanu.

**Pils pagalma nožogojums.** Visa pilskalna plakuma lietošana, it īpaši zonās ap pils korpusu perimetru saistīta ar nosedzošā velēnu slāņa, dabīgā zālāja nomīdīšanu. Mūru pazemes konstrukcijas, apauguma līmenī tiek pakļautas pastiprinātai fiziskai slodzei, jo atrodas publikai pieejamā zonā. Līdz ar to apaugums pilnībā nepilda viduslaiku konstrukciju aizsargjumta funkciju.

Velēnu slāņa kalpošanas laiku var ievērojami paildzināt zināmos sektoros ierobežojot vai organizējot pilsdrupu apmeklētāju plūsmu.

**Korpusu mūru aizsargjumi.** Kritiskākā stāvoklī ir daļa no korpusu mūrus nosedzošajiem jumtiem, jo tie izbūvēti laika posmā no 2003 līdz 2012. g. Lielai daļai seguma erodējis kokdarvas aizsargslānis, bet dažos posmos, it īpaši DA korpusa, A stūrī bojāts arī koka dēļu segums. Erozija skārusi arī torņa, vārtu aizsargjumta daļas.



**Vārtu telpas grīda, skatu tornis;** Pils „vārtu torņa” vietā izbūvēts koka konstrukcijas skatu tornis. Tornis kalpo ne tikai kā aizsargjums unikālu viduslaiku liecību zonai - gotikas perioda vārtu ailei, bet arī kā sezonāla atrakcija tūristu piesaistei.

**Pils dārzs.** Apzaļumojuma sadaļas apzīmējums pils dārzs, pieņemts atvasinot no jaunāka perioda – pilsmuižas saimniecības struktūras - augļu, ka arī dekoratīvu stādījumu izvietojumu pilskalna plakuma, austrumu malā. Uz šo pusi bija vērsta arī pilsmuižas arendatora nama verandas piebūve. Introducentu/eksoktu stādījumi redzami arī ikonogrāfiskajā materiālā, 20. gadsimta sākuma fotoattēlos.

Daļā pilskalna plakuma, nogāzēs pirms intensīvākas apkopes – pļaušanas, auga madaras, margrietiņas u.c. Augu sugu daudzveidība atgādināja dabīgu pļavu. Šīs struktūras renovējamās estetizējot skatu punktus no pilskalna Z virzienā.

Otrs sektors, kur jau tiek uzturēti, daļēji kultivēti senākas cilmes augi ir bijusī pils, DA korpusa rampas zona. Šis elements vairs nefunkcionē un kā jaunāka perioda uzslāņojums saglabāts. Tā apaugums integrējams kopējā apzaļumojumā.

**Pils dārza paviljons.** Paviljona izbūve būtiska pilskalna plakuma vizuālai sakārtošanai, paralēli demontējot morāli un fiziski novecojošo muzeja saimniecības ēku - šķūni (20. gs. 70. gadu būve). Jaunā būve daļēji pārņemtu nojaucamās palīgēkas funkciju un novietotos tās vietā. Paviljona apjoms daļēji rekonstruētu arī zudušās pilsmuižas apbūves struktūru un savietotos ar perspektīvo t.s. Pils dārzu.

Paviljons eksponējas no vecpilsētas puses uz pilskalna plakuma, austrumu malas.

Vidzemes muižu, pilsmuižu centru apbūves analīze, pieejamie materiāli ļauj secināt, ka šāda tipa būves ir bijušas ar pietiekami augstu arhitektonisko vērtību un atbilda kopējai muižas kompleksa koncepcijai attiecīgajā laika periodā.

Vārtu telpas grīda veidojama, kā replika pēc arheoloģiskās izpētes secinātā. Tā izbūvējama, kā divdaļīgi paceļami (horizontāli) koka aizvērtni/vāki. Līdz ar to uzrādot šīs pils daļas aprīkojumu un ieskicējot telpas funkciju viduslaikos.

Korektā grīda dos iespēju vārtu telpu šķērsot un iekļūt iekšpagalmā cilvēkiem ar kustību traucējumiem. Pašreizējais pagalma vēsturiskais bruģējums un tā apskate attiecīgai mērķgrupai ir risināms jautājums kompleksā ar piekļuvi ekspozīcijai t.s. bīskapa apartamentos.

Renovētais Torņa segums, grīda vāru telpā un arī starpstāvos, dos iespēju uzturēties pilsdrupu teritorijā arī nelabvēlīgākos laika apstākļos.

**Burtnieku iela 7a.** Šī 19.gs. 1.cet. būvētā akmens ēka ilgstoši atrodas avārijas stāvoklī, degradē Pils teritoriju un netiek izmantots tās potenciāls. Ēka ir būtiska vēsturiskā Pilsmuižas kompleksa sastāvdaļa. Ēkā ir paredzēts ierīkot etnogrāfisko un stila mēbeļu ekspozīciju/ muzeja atklātā krājuma daļu, nodrošināt telpas Nacionālā muzeju krājumu glabāšanai, kā arī nodarbību telpas muzejpedagoģiskajām programmām.

**Ekspozīcija - Pils un Pelikāns.** Telpas nelielais apjoms un ietilpība nosaka ekspozīcijas tēmu selektīvu atlasī un atraktīvu eksponēšanas veidu. Nosaukuma pamatojums un raritātes; Pelikāna atveidojums uz viduslaiku (?) karotes roktura ir līdzšinējos pētījumos atrastais, vērtīgākais arheoloģiskais priekšmets, (arheoloģiskā izpēte, 2000.-2013.) kuru saistībā ar ornamentiku varam ierindot mākslas priekšmetu kategorijā. Pelikāns kā simbols bieži izplatīts arī viduslaiku bestiāriju manuskriptos. Savukārt kultūrslānis pils pagalma daļā, uz piebraucamā ceļa bruģa, pils vārtu priekšā (šeit arī fiksēts minētais bronzas rokturis) un visā pilskalna teritorijā piesātināts ar mājputnu, mājlopu un meža zvēru kauliem, zivju asakām. Tie izmantoti pārtikas pagatavošanai. Ar telpas interjeru saistīts arī nesankcionēts zīmējums, viduslaiku grafi - mūka portretējums telpas apmetumā. Šajā pils zonā atrasti arī grezni, melni glazēti renesanses stilistikas krāns podiņi, kas saistāmi ar Rīgas arhibīskapa dzīvojamām telpām. Pils būvēstures liecības, kas saistītas ar konkrēto pils daļu ir Hipokausta krānsis jeb siltgaisa apkure. Viduslaikos, aizgūtas no Viduseiropas Latvijas teritorijā tās izplatījās reizē ar mūra celtniecību un Livonijas pilīs izmantotas vismaz līdz 16. gadsimtam. Vēlāk to izkonkurēja māla podiņu krānsis. Limbažu pils hipokausta krāsns kurtuve bija izveidota pils vārtu telpas sienā, bet krāsns mute vērsta uz pagalmu. Krāsns mute pašlaik aizmūrēta ar neliela izmēra akmeņiem. Hipokausts apsildīja arhibīskapa darba telpu vai dzīvojamo istabu pils galvenajā stāvā. Mūrgružu slānī atrasts siltā gaisa kanāla noseguma elements - dolomīta plāksne ar apaļu atveri un gropi vākam. Vāku atvēra, kad krānsi beidza kurināt, lai nodrošinātu karstā gaisa padevi.

Kanāla izeja, iespējams, atradusies otrā stāva telpas grīdā. Arhibīskapa apartamentos tāpat kā citās pils daļās izvietojās arī kamīns. Tā fragmenti redzami interjerā- ārsienā, otrā stāva līmenī. Ekspozīcijas stāstā iekļaujams arī *t.s. svētvakara* ķieģelis. Māla, kā keramikas būvmateriāla, izmantots arhibīskapa pils galvenās ēkas konstrukcijās - ailu apdarei, velvēs, starpstāvu kāpņu izbūvei, grīdām, piemēram, medaini un piesātināti brūnas, tumši zaļas, kā arī neglazētas māla flīzes un jumtu iesegumam. Lielākoties pils konstrukcijās dominē granīts un citi akmens veidi. Interesantā liecība- ķieģelis tika atrasts pils pagalma mūrgružu slānī - lielzmēra ķieģelis ar cilvēka (?) acs atainojumu un ievilkām zīmēm. Ieskrāpējumi uz ķieģeļa platākās malas veidoti vēl mitrā, plastiskā mālā, līnijas velkot garenvirzienā un diagonāli. Šādus zīmējumus uzskata par ķieģeļnīcas amatnieku radošas izpausmes liecībām un tos pieņemts apzīmēt kā *svētvakara ķieģeļus*. Ķieģeļi ar zīmēm, kas nav attecināmas uz cepļa marķējumu, ir rets atradums ne tikai Latvijas piļu būvmateriālu klāstā un uzskatāmi par unikāliem. Ekspozīcijas tematika saistāma ar pils būvvēstures faktiem un arī jaunākiem laikiem - pilsmuižu saimnieciskajām norisēm. Hipotētiskais ekspozīcijas hronoloģiskais ietvars 14.-17. gadsimts.

**Pils vārti un Patrona konsole.** Vārtu daļa un galvenā - ziemeļaustrumu fasāde, mūsdienās ir viena no vēsturiski un arhitektoniski nozīmīgākajām un informatīvi bagātākajām pils vietām. Latvijā nav saglabājusies tieša analogija vārtu režģa novietojumam fasādes ārplaknē. Režģu vadulu izveidojumā saskatāma līdzība ar Visbijas pilsētas aizsargsienas vārtiem Gotlandē. Iespējams, šeit var runāt par cisterciešu Ordeņa būvtradīcijām. Ļoti līdzīgs piemērs atrodams arī cisterciešu klosterī Padisē, Igaunijā. Tas celts 14. gs., kad cistercieši pameta Daugavgrīvas klosteri Rīgā. Pils ieejas kopējā arhitektūra ir komplicēta un veidojusies ilgākā laika periodā. Galveno vārtu aile novietota ārsienas padziļinājumā, seklā nišā. Vārtu priekšā bija paceļamas restes jeb katarakta. Ailes malas un režģa vadules (1. stāva līmenī) bija veidotas no īpaši apstrādātiem dolomīta blokiem un lai panāktu kaut minimālu dekoratīvismu, katrs trešais akmens veidots lielāks. Nišas augšmalu otrā stāva līmenī noslēdz no ķieģeļiem mūrēta segmenta arka. Visu minēto konstrukciju erozijas pakāpe un elementu zudumi 20. gs. sākumā, pirms restaurācijas darbu uzsākšanas bija aptuveni 80%. Savukārt vārtu zona II stāva līmenī, nišas padziļinājums un konsole bija ar mazāku zudumu pakāpi. Vārtu zona atjaunota 2001. g. gadā.

Būtisks pils fasādes elements, kas prasa papildus aktivitātes atrodas pils virsvārtu daļā. Ailes otrā stāva līmenī izmūrēti divi logi. Starp tiem neliela niša, kurā, saskaņā ar pieņēmumiem, viduslaikos atradusies arhibīskapa patrona Sv. Bertolda skulptūra. Ir arī viedoklis, ka pili greznojis Dievmātes tēls. Skulptūras pamatnei kalpoja mūrēta ķieģeļu konsole, ko augšpusē sedz melna granīta plāksne, bet virs tās veidota neliela jumta izbūve. Šī vārtu daļa pārbūvēta un izveidota 14. gs. b. vai 15. gadsimtā, kad Limbaži kļuva par vienu no Rīgas arhibīskapa rezidencēm. Arhibīskapa patrona skulpturālais tēls eksponējams un atveidojams atraktīvā veidā, kas bāzēts mūsdienu tehnoloģijās vai citā telpiskā risinājumā.

**Celiņu tīkls.** Apmeklētāju ērtībai un vides, brīvdabas ekspozīcijas strukturēšanai veidojams celiņu tīkls. Tā trasējums iekļautu visu pilskalna plakumu un savienotos ar ieejas ailēm, rampām un citiem apmeklētāju virzību nodrošinošiem elementiem. Celiņu segumam zālāja zonās izmantojams materiāls, kas organiski iekļautos kopējā ainaviskajā koncepcijā un jau aprobētu iesegumu materiālu spektrā. Daktili mīkstajai struktūra jānodrošina pārvietošanās ar ratiņkrēsliem un cita veida palīgierīcēm - cilvēkiem ar kustību traucējumiem, riteņkrēslu un ratiņu lietotājiem. Maršrutēšana. Objekti - renovētie un projektēšanas stadijā esošie viens otru paskaidro, līdz ar to ir garantēta pilsmuižas vēsturisko struktūru attīstības uztveramība.

**Izgaismojums.** Pils teritorija pašlaik pastarpināti tiek apgaismota no pieguļošo ielu un muzeja ēkas laternu gaismas. Pils korpusu sienu izgaismojums veidojams nedalot tās staru joslās, bet vienmērīgi kļiedēta, silta spektra gaisma, kas izceļ pils materiāla sienu virsmu faktūru. Tas neizslēdz pilsdrupu aprišu vai būtisku arhitektūras elementu fokusētāku izcelšanu ar papildus gaismas kūli, piemēram, pils vārtu mezglu. Nebūtu vēlams krāsainu vai pulsējošu gaismu izmantojums ikdienā. Minētais neattiecas uz pasākumu specifisko ilumināciju. Korpusu torsi izgaismojums veidotu pilsētas vēsturiskā centra silueta iezīmi skatā no pilsētas apvedceļa. Atsevišķi apgaismes ķermeņi plānojami arī renovēto pilsmuižas ēku fasādēm. Kopējais pilskalna izgaismojums aplūkojams kā reflektējoša gaisma no pils sienu plaknēm un lokālajiem fasāžu apgaismes ķermeņiem.

## 5. DARBĪBAS MĒRĶI UN UZDEVUMI

Limbažu viduslaiku pils darbības stratēģijas mērķis ir *saglabāt un aizsargāt oriģinālo Pils konstrukciju autentiskumu, tās konservējot esošajā atsegšanas vai novecošanas stadijā, un attīstīt Limbažu viduslaiku pili, kā ilgtspējīgu resursu cilvēku dzīves kvalitātes uzlabošanai un vietējo iedzīvotāju kopienas stiprināšanai, nodrošinot tās pieejamību dažādām mērķgrupām.*

Limbažu viduslaiku pils teritoriju apmeklē vairāk kā 10 000 tūkstoši apmeklētāju ik gadu, ņemot par pamatu blakus esošā Limbažu muzeja apmeklētāju statistiku (2022.gads – 10 717, 2023.gads – 10 499, 2024.gads - 10845 <sup>2</sup>). Teritorijā nav uzstādīts apmeklētāju skaitītājs, bet nākotnē ir plānots to uzstādīt.

Īstenojot Limbažu viduslaiku pils darbības mērķus un uzdevumus, ir iespējams palielināt apmeklētāju plūsmu par 30 %, sasniedzot vairāk kā 14 000 tūkstošus apmeklētāju ik gadu.

Ilgtermiņa mērķi un uzdevumi

1. *Konservēt un restaurēt Limbažu viduslaiku pili, nodrošinot Valsts nozīmes arheoloģijas pieminekļa Limbažu viduslaiku pils aizsardzību, novēršot saglabātības stāvokļa pasliktināšanos*

1.1. **Pils kapella.** Abuguma, mūgružu slāņa izņemšana pa telpas perimetru. Mūru sakopšana, aiļu, sildķermeņu elementu konservācija. Kāpņu izbūve no t.s. konventa zāles puses. Pirmā būvperioda grīdas līmeņa iemarkēšana, sekundāra seguma izveide ar mīksto segumu un māla pilnķieģeļiem.

1.2. **Bīskapa apartamenti.** Atsevišķu posmu izgruvumu pārmūrēšana ar laukakmeņiem un ķieģeļiem, ķīlēšana, blendēšana. Mūru augšplakņu sakopšana, starptelpu ailu un logu šahtu konservācija. Koka konstrukciju remonts.

1.3. **Pagrabstāva telpa.** Konservācijas procesa pabeigšana. Loga šahtas sienu nostiprināšana, lokāla pārmūrēšana ar atlasītiem materiāliem. Šahtas augšdaļas aizdare ar kaltu metāla režģojumu vai koka vāku. Grīdas klona izveide. Akmens kāpņu no pagalma puses, noeejas renovācija, nostiprināšana. Koka durvju sakopšana.

1.4. **Pilsmuižas rampa.** Uzbēruma konstrukciju, plēsto akmeņu atbalstsienas fragmentu konservācija, nostiprināšana. Erozijs procesu ierobežošana. Abuguma - velēnas nostiprināšana. Antropogēnās pēdas ierobežošana. Rampas apzaļumošana, paredzot tās turpmāko ekspluatāciju.

1.5. **Pils pagalma nožogojums.** Mobila žoga izveide virs pils korpusu konstrukcijām, iekšpagalmu ieskaujošiem mūru daļām no kokmateriāliem.

1.6. **Korpusu mūru aizsargjūmti.** Veikt konstrukciju nestspējas tehniskā stāvokļa izvērtējumu; Bojāto torņa balstu, statņu un šķēršu nomaiņa un pastiprināšana; Kāpņu dēļu pakāpienu nomaiņa; Starpstāvu koka vairoga un klāju remonts; seguma nomaiņa un izveide no dēļiem t.s. trīnīti; Virsmu apstrāde ar tonētu darvas-bernīcas sastāvu; Lietus ūdens koka reņu izbūve.

1.7. **Vārtu aizsargjūmts, skatu tornis.** Bojāto torņa balstu, statņu un šķēršu nomaiņa. Torņa kāpņu dēļu/planku pakāpienu nomaiņa, pastiprināšana. Lietus ūdens koka reņu izbūve, montāža. Seguma remonts, izveide no dēļiem.

2. *Labiekārtot Limbažu viduslaiku pils teritoriju, pilnveidojot pētnieciskā darba rezultātos balstītu pasākumu un pakalpojumu piedāvājumu*

2.1. **Pils dārzs.** Pils dārza ierīkošana.

2.2. **Pils dārza paviljons.** Izbūvēt Pils dārza paviljonu. Demontēt novecojošo muzeja saimniecības ēku - šķūni.

2.3. **Burtnieku iela 7a.** Pils teritorijā esošās Limbažu muzeja krājuma ēkas rekonstrukcijas projekta izstrāde. Esošā būvapjoma sakopšana – jumta remonts, fasādes krāsošana.

3. *Veikt arheoloģisko izpēti Pils konservācijas un restaurācijas darbu gaitā, kā arī sekmēt pētniecības rezultātu izmantošanu un pieejamību ekspozīcijās plašai mērķauditorijai, parādot kultūrvēsturiskās liecības par Limbažu pilsētas un novada sabiedriskās un saimnieciskās dzīves attīstību*

<sup>2</sup> <https://kulturasdati.lv/lv/muzeji/limbazu-muzejs>

- 3.1. Pils kapella. Gotikas perioda *velvju konsoļu pilnasinīga* eksponēšana.
- 3.2. Ekspozīcija - Pils un Pelikāns. Izveidot ekspozīciju "Pils un pelikāns" bīskapa apartamentos.
- 3.3. Pils vārti un Patrona konsole. Eksponēt Arhibīskapa patrona skulpturālo tēlu, atveidojot to atraktīvā veidā, kas bāzēts mūsdienu tehnoloģijās vai citā telpiskā risinājumā.

#### 4. *Iekļaut Limbažu viduslaiku pili starptautiskajā tūrisma kartē*

- 4.1. "Camino Latvia". Integrēt Pili kā atpūtas un kultūras pieturu svētceļnieku maršrutā. Pie Pils uzstādīt Camino zīmi un izveidot viesu žurnālu, kurā ceļotāji var atstāt vēstījumus.
- 4.2. "Die Hanse" (Union of Cities THE HANSE) – Turpināt līdzdalību starptautiskajā Hanzas pilsētu tīklā, kas apvieno vairāk nekā 190 Eiropas pilsētu. Limbaži ir šīs organizācijas biedrs un regulāri piedalās starptautiskajās Hanzas dienās. Rīkot/ organizēt reģionāla līmeņa Hanzas svētkus.

#### 5. *Pilnveidot un uzlabot infrastruktūru, nodrošinot Pils vides pieejamību apmeklētājiem, neatkarīgi no viņu izcelsmes, piederības vai spējām, arī cilvēkiem ar funkcionālajiem traucējumiem*

- 5.1. Celiņu tīkls. Celiņu seguma ierīkošana zālāju zonā. Maršrutēšana.
- 5.2. Izgaismojums. Pils aprišu vai būtisku arhitektūras elementu fokusēta izcelšana ar papildus gaismas kūli, piemēram, pils vārtu mezgls.
- 5.3. Vides stendi. Pils teritorijā uzstādīt vairākus Vides stendus ar informāciju par Pils vēsturi Braila rakstā un vieglajā valodā.

## 6. MĒRĶA GRUPAS APRAKSTS

Limbažu novada un Latvijas iedzīvotāji, skolu jaunatne, bērni, ārvalstu viesi. Tai skaitā:

- cilvēki ar funkcionāliem traucējumiem; Jau šobrīd Limbažu viduslaiku pils teritorijā ir pieejams Audio gids latviešu un angļu valodās, kas stāsta par pils vēsturi. Limbažu muzejs nodrošina gida pakalpojumus grupām vai individuālajiem apmeklētājiem Pils apskatei. Pie Pils ir uzstādīts informatīvs stends par pils vēsturi latviešu, krievu, angļu un vācu valodās.
- bērni, jaunieši; Limbažu muzeja ekspozīcijā "PERPETUUM MOBILES. Limbažu pilsētas un novada kultūrvēsturiskie procesi un saimnieciskā dzīve" ir pieejama *Muzejpedagoģiskā programma "Limbažu pilsētas dzīve viduslaikos"*, kur bērni tiek iepazīstināti ar tēmām: 1.Viduslaiku Limbažu pilsētas apbūve un nocietinājumi, 2. Pils drupās atrastās liecības par tās iemītnieku dzīvi viduslaikos ar *mērķi* - veidot izpratni par viduslaiku pilsētas apbūves principiem, iedzīvotāju ikdienas dzīvi un paradumiem.  
Limbažu muzejs sadarbojas ar Limbažu novada izglītības iestādēm, regulāri rīkojot gadskārtu svētku pasākumus Pilskalnā bērnu audzēkņu un skolēnu grupām.
- seniori; Pils apmeklētāja vecumam nav nozīmes, ikviens ir aicināts to apmeklēt, piedalīties pasākumos Pils teritorijā Muzeju nakts, Hanzas svētki u.c. Regulāri notiek amatiermākslas kolektīvu koncerti uz Pils skatuves, tai skaitā senioru kolektīvu.
- mazākumtautības; Jau šobrīd Limbažu viduslaiku pils teritorijā ir pieejams Audio gids latviešu un angļu valodās, kas stāsta par pils vēsturi. Limbažu muzejs nodrošina gida pakalpojumus Pils apskatei angļu, vācu un krievu valodās. Pie Pils ir uzstādīts arī informatīvs stends par Pils vēsturi latviešu, krievu, angļu un vācu valodās.
- Imigranti; Limbažu viduslaiku pils ir publiski pieejama cauru gadu ikvienam apmeklētājam. Bērni līdz septiņu gadu vecumam Limbažu muzeju var apmeklēt bez maksas, bet Limbažu novada bērnu audzēkņi un skolnieki grupās var saņemt arī bez maksas gida pakalpojumus. Pasākumos Pils teritorijā tiek rīkotas dažādas bezmaksas meistarklases, kurās ikviens ir aicināts iesaistīties un var līdzdarboties.

## 7. DARBĪBAS PLĀNOTIE REZULTĀTI

- Ir konservēta un restaurēta Pils kapella; Bīskapa apartamenti, Pagrabstāva telpa; Pilsmuižas rampa, Vārtu aizsargjums, skatu tornis
- Ir nodrošināta Pils aizsardzība un novērsta saglabātības stāvokļa pasliktināšanās, izveidojot Pils pagalma nožogojumu un salabojot korpusu mūru aizsargjumus
- Labiekārtota Limbažu viduslaiku pilsdrupu teritorija, izveidots Pils dārzs; izbūvēts Pils Dārza paviljons; atjaunots Skatu torņa dēļu segums, nostiprinātas koka teknes, nomainīti jumta dēļi; apzaļumota Pilsmuižas rampa; Izstrādāts rekonstrukcijas projekts ēkai Burtnieku iela 7a, veikts tās jumta remonts un fasādes krāsošana.
- Pils apmeklētājiem ir nodrošināta vides pieejamība; Ir ierīkots celiņu tīkls un Izgaismojums. Pils teritorijā izvietoti vides stendi.
- Ir veikta kultūras mantojuma arheoloģiskā izpēte un tiek veicināta tā aktīva izmantošana, vairojot Limbažu pilsētas un novada unikalitātes apziņu novada iedzīvotājos un viesos; Izveidota ekspozīcija "Pils un pelikāns"; Atsegtas un eksponētas Pils kapellas gotikas perioda velvu konsoles; uzstādīta Patrona skulptūra.
- Limbažu viduslaiku pils ir iekļauta starptautiskajā tūrisma kartē; Pie pils uzstādīta Camino zīme; līdzdalība starptautiskajā Hanzas pilsētu tīklā, organizēti reģionāli Hanzas svētki
- Limbažu pilsētvide ir padarīta pievilcīgāka un atraktīvāka gan vietējiem iedzīvotājiem, gan tūristiem; Ir paplašināts Limbažu viduslaiku pils sniegto pakalpojumu klāsts
- Limbažu novada iedzīvotāji un viesi ir tuvāk iepazīnuši Limbažu novada vēstures norišu nozīmību Latvijas Republikas un pasaules vēstures kontekstā, sekmējot nacionālās un reģionālās identitātes apziņu.
- Sabiedrība ir plašāk informēta un kļuvusi izglītotāka par viduslaiku kultūras mantojuma nozīmību Limbažu novada vēsturē.

## 8. PUBLICITĀTE UN MĀRKETINGA AKTIVITĀTES

Limbažu pils un tās teritorija kā viens no pilsētas atpazīstamākajiem vēsturiskajiem simboliem ir nozīmīgs punkts tūrisma attīstībā. Stratēģiski mārketinga soļi ietver mērķtiecīgu digitālo saturu – regulāras publikācijas sociālajos tīklos par Pils vēsturi, kā arī interaktīvus materiālus, piemēram, "atklāj pils noslēpumus". Video stāstus ar dronu kadriem, kas tiks izmantoti sociālajos tīklos, tūrisma portālos un novada tūrisma interneta vietnēs.

Lai iekļautos plašākā starptautiskā tūrisma kartē, plānota aktīva sadarbība ar "Camino Latvia", integrējot Limbažu viduslaiku pili kā atpūtas un kultūras pieturu svētceļnieku maršrutā. Pie Pils tiks uzstādīta īpaša Camino zīme un izveidots viesu žurnāls, kurā ceļotāji varēs atstāt vēstījumus. Tāpat, ņemot vērā Limbažu piederību vēsturiskajai Hanzas savienībai, Pils darbībā un komunikācijā tiks iekļauta informācija par dalību organizācijā "Die Hanse" (Union of Cities THE HANSE) – starptautiskajā tīklā, kas šobrīd apvieno vairāk nekā 190 Eiropas pilsētu. Limbaži ir oficiāli šīs organizācijas biedri un regulāri piedalās starptautiskajās Hanzas dienās, un nākotnē plāno uzņemt reģionāla līmeņa Hanzas svētkus.

Papildu pasākumu mārketingā uzsvars tiks likts uz Hanzas tematikas kultūras notikumiem – piemēram, vēsturisko amatu demonstrācijām, vakara koncertiem pils teritorijā un interaktīvām izrādēm bērniem. Katrs no šiem notikumiem tiks sagatavots ar īpašām komunikācijas kampaņām – afišām, sadarbību ar tūrisma medijiem, reklāmu sociālajos tīklos un regulāru informēšanu Limbažu novada informatīvajos kanālos.

Limbažu viduslaiku pils mārketinga tiek nodrošināts no Limbažu novada pašvaldības budžeta. Mārketinga aktivitātes veido publikācijas un reklāma reģionālajā laikrakstā „Auseklis”, kā arī sižeti Vidzemes TV. Informācija par aktivitātēm pieejama Limbažu muzeja mājaslapā, Limbažu novada interneta mājaslapā [www.limbazunovads.lv](http://www.limbazunovads.lv), [www.visitlimbazi.lv](http://www.visitlimbazi.lv). Limbažu viduslaiku pils popularizēšana un aktuālo norišu publiskošana, notiek arī izmantojot interneta sociālo platformu [www.facebook.com](http://www.facebook.com). Lielākie ikgadējie pasākumi, kas notiek Limbažu viduslaiku pils teritorijā (piemēram, Muzeju nakts, Hanzas svētki)

tiek popularizēti arī caur reklāmām pilsētvidē. Informācija par pasākumiem un citām aktivitātēm tiek izsūtīta e-pastos Limbažu novada un citām iestādēm Latvijā. Aktivitāšu preses relīzes un afišas tiek izsūtītas visiem galvenajiem Latvijas medijiem.

## 9. ILGTSPĒJA

Limbažu viduslaiku pils uzturēšanu ikdienā veiks Limbažu novada pašvaldības iestāde Limbažu muzejs. Tās štatū sarakstā ir darbinieks, kurš veic Pils teritorijas uzkopšanu un saimnieciskos darbus. Pils un tās teritorija ir pieejama visu gadu, ziemās tīrīts piebraucamais ceļš, siltajā sezonā veikta zāles nopļaušana, uzstādīta BIO tualete un veikta atkritumu savākšana teritorijā. Limbažu muzeja speciālisti sekos līdzi Limbažu viduslaiku pils mūru konstrukciju preventīvai apkopei un lokālai konservācijai, kam Limbažu novada pašvaldība iegulda savus līdzekļus un piesaista vietējos amatniekus veicamo darbu izpildei. Turpmākai attīstībai un dažādu aktivitāšu īstenošanai plānots piesaistīt līdzfinansējumu no dažādām programmām un fondiem.



## 10. STIPRO UN VĀJO PUŠU ANALĪZE

stiprās puses	vājās puses
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Pils atrašanās Limbažu vēsturiskā centra teritorijā. Tikai 5 % Latvijas viduslaiku pīļu atrodas pilsētās.</li> <li>2. Ir izstrādāta Pils konservācijas un pilskalna labiekārtojuma koncepcija</li> <li>3. Saglabāta un nostiprināta daļa pils virszemes konstrukciju Limbažu Pils silueta savdabība, atšķirīgs tēls</li> <li>4. Iegūtas informatīvi bagāts arheoloģiskais materiāls restaurācijas darbu ietvaros. Nodots Limbažu muzeja krājumā</li> <li>5. Ielu infrastruktūra pieklūvei pilsmuižas teritorijai</li> <li>6. Ierīkota estrāde, dēļu platforma ar papildus funkciju, mūru zemes daļu izsardzība</li> <li>8. Limbažu muzeja ekspozīcijā ir iekļauti pils būvvēstures fakti un eksponējas senlietas</li> <li>9. Pielāgojama, transformējama vide - zālāju laukumi u.c. kamerformāta un neordināriem tematiskiem pasākumiem</li> <li>10. Iestrādes - regulāri pasākumi kopš 2001. gada ar viduslaiku, Hanzas perioda tematiku</li> <li>11. Pētniecības rezultātu regulārs atspoguļoti izstādēs, publikācijās un digitālajā vidē</li> <li>12. Veikta vairāku Limbažu muzeja krājuma priekšmetu restaurācija, ko iespējams eksponēt Pils ekspozīcijā</li> <li>13. Renovētas vairākas Pilsmuižas kompleksa ēkas</li> <li>14. Iekonservēta un restaurēta gotikas perioda pils vārtu daļa</li> <li>15. Vairākus gadsimtus reprezentējošu būvju komplekss – bāze izstāžu un ekspozīciju veidošanai</li> <li>16. Pietiekami kompakta, viegli uzturama teritorija</li> <li>17. Komfortabla vide pilsētnieku, ekonomiski aktīvo limbažnieku atpūtai</li> <li>20. Regulāri tiek izmantots valsts fondu atbalsts projektu realizēšanā</li> <li>21. Garantēts pašvaldības finansējums pils teritorijas uzturēšanai</li> <li>22. Veiksmīga sadarbība ar pašvaldību, iestādēm objektu renovācijā</li> <li>23. Videonovērošana visu diennakti</li> <li>25. Aktīva līdzdalība visos nozīmīgākajos pilsētas un novada pasākumos</li> <li>26. Komunikācijas darbs – apmeklētājiem tiek piedāvātas daudzveidīgas izstādes un ekspozīcijas, muzejpedagoģiskās programmas, profesionālas konsultācijas, ekskursijas</li> <li>27. Veiksmīga sadarbība ar Limbažu novada pašvaldības kultūras iestādēm</li> <li>28. Cieša sadarbība ar reģionālo laikrakstu un Vidzemes TV</li> <li>29. Ir mājaslapa <a href="http://www.limbazumuzejs.lv">www.limbazumuzejs.lv</a>, kur regulāri tiek publicēta informācija par aktivitātēm; regulāri tiek publicēta informācija sociālajos tīklos Facebook</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Salīdzinoši maz veikti mērķtiecīgi arheoloģiskie pētījumi Pils teritorijā</li> <li>2. Nav izveidota ekspozīcija Pils apmeklētājiem, kas padziļināti vēstītu par Pils vēsturi, būvniecību</li> <li>3. Nav ierīkoti gājēju celiņi Pils plakumteritorijā</li> <li>4. Pils nav redzama no Ziemeļrietumu jeb apvedceļa puses, kā arī nav redzama no Burtņieku ielas puses</li> <li>5. Ierobežota pils uztvere pilsētvidē</li> <li>6. Kāpnes no rietumu puses ir bojātas, apgrūtināta noēja/ uzeja Pils teritorijā</li> <li>7. Nepietiekošs teritorijas izgaismojums diennakts tumšajā laikā un pasākumu nodrošināšanai</li> <li>8. Trūkst Informatīvā materiāla izvietojums konkrētās Pils vietās, kas atspoguļo Pils būvvēstures faktus vai vēsturiskas norises</li> <li>9. Nav norāžu par ēkām Pils teritorijā, kāds ir to konteksts</li> <li>10. Malkas šķūnis Pils teritorijā ir sašķiebies un degradē apkārtējo vidi</li> <li>11. Burtņieku iela 7b ēka Pils teritorijā ir avārijas stāvoklī un degradē apkārtējo vidi</li> <li>12. Trūkst zonējumu norāžu, brīdinājumu (Atļauts/Aizliegts) izvietojums teritorijā</li> <li>13. Degradējošas būves pilskalna austrumu malā</li> <li>14. Neapjuktas pils mūra daļas, zemāko sienu torsi</li> <li>15. Apgrūtināta labiekārtojuma projektēšana, trūkst arheoloģisko pētījumu rezultātu</li> <li>16. Balanss starp oriģinālo substanču eksponēšanu un muzeoloģiskiem jaunveidojumiem</li> <li>17. Pilsētvidē nav izvietotas norādes par Limbažu viduslaiku pils atrašanās vietu</li> <li>18. Pietrūkst atgriezeniskās saites ar apmeklētāju</li> <li>19. Teritorijā nav uzstādīts apmeklētāju skaitītājs</li> <li>20. Nav izstrādāta mārketinga stratēģija</li> <li>21. Lietus laikā un ārpus tūrisma sezonas nav iespējas nodrošināt kvalitatīvu pasākumu norisi Pils teritorijā</li> </ol>

<p>33. Par aktivitātēm un pasākumiem tiek gatavotas preses relīzes un izsūtītas Latvijas medijiem, Limbažu novada iestādēm</p> <p>34. Par aktivitātēm un pasākumiem tiek gatavotas afišas, kas tiek izvietotas pilsētvidē</p> <p>35. Informācija par Limbažu viduslaiku pili atrodama vietnēs <a href="http://www.visitlimbazi.lv">www.visitlimbazi.lv</a>, <a href="http://www.redzet.lv">www.redzet.lv</a>, <a href="http://www.europeana.eu">www.europeana.eu</a> u.c.</p> <p>36. Kultūrvēsturiski un ģeogrāfiski izdevīgā atrašanās vieta pilsētas vēsturiskajā centrā pozitīvi ietekmē pils iekļaušanos pilsētas kultūras un sabiedriskajā dzīvē</p> <p>37. Mūsdienīga elektronisko biļešu iegādes un kontroles sistēma Mobilly pils skatu torņa apmeklējumam</p>	
<p><b>Ārējās iespējas</b></p>	<p><b>Ārējie draudi</b></p>
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Izmantot Eiropas Savienības fondu un citu projektu finansējumu kultūras mantojuma saglabāšanas, piedāvājuma daudzveidošanai un tūrisma attīstības aktivitātēm</li> <li>2. Palielināt digitālās informācijas apjomu par Limbažu viduslaiku pili Limbažu muzeja mājaslapā un sociālajos tīklos</li> <li>3. Veicot rekonstrukciju ēkai Burtnieku 7 b, būtu iespējams estetizēt Limbažu viduslaiku pils aizsardzības zonu un apkārtni</li> <li>4. Iespēja piedāvāt Pils teritorijas nomu dažādiem interesentiem</li> <li>5. Sadarbība ar pilsētas pašvaldības iestādēm, valsts iestādēm, organizācijām, uzņēmumiem un privātpersonām pasākumu un aktivitāšu nodrošināšanā Pils teritorijā</li> <li>6. Sadarbība pētnieciskajā darbā ar Limbažu novada, Vidzemes un citiem Latvijas muzejiem un pilīm, kā arī ar muzejiem un pilīm ārvalstīs</li> <li>7. Apmaiņas izstādes sadarbībā ar muzejiem un pilīm Latvijā un aiz tās robežām</li> <li>8. Sadarbība ar pilsētas pašvaldības iestādēm, valsts iestādēm, organizācijām, uzņēmumiem un privātpersonām izstāžu, ekspozīciju un pasākumu veidošanas darbā</li> <li>9. Nevalstisko organizāciju un brīvprātīgo līdzdalība darbībā un pasākumu organizēšanā</li> <li>10. Muzeja, novada skolu un kultūras iestāžu iesaistīšana kopīgos projektos materiālās un nemateriālās kultūras vērtību saglabāšanā</li> <li>11. Paplašināt Pils popularizēšanu interneta sociālajās vietnēs <a href="http://www.facebook.com">www.facebook.com</a></li> <li>12. Jaunu informatīvo materiālu izveidošana svešvalodās (angļu, vācu, igauņu valodās u.c.)</li> <li>13. Pilskalna teritorijas labiekārtošana, ierīkot celiņus, apgaismojumu, papildus informatīvos standus</li> <li>14. Izveidot Pils dārza paviljonu vecā šķūņa vietā</li> <li>15. Sagatavot rekonstrukcijas projektu ēkai Burtnieku 7b, plānot avārijas stāvokļa novēršanas darbus</li> </ol>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Pašvaldības budžeta ierobežotās iespējas finansējuma samazināšanas kontekstā, eventuālā prioritāšu maiņa, mainoties deputātu sastāvam, veidojoties krīzes apstākļiem.</li> <li>2. Ārkārtas situācijas laikā apgrūtināti jaunu pakalpojumu veidošanas darbi, izjaukts plānotais darbības plāns</li> <li>3. Valsts vispārējās situācijas pasliktināšanās un tai sekojoša apmeklētāju skaita samazināšanās</li> <li>4. Postījumi teritorijā dabas stihiju iespaidā</li> <li>5. Infrastruktūras un objektu bojājumi nekontrolētas apmeklētāju darbības rezultātā</li> <li>6. Noslogojot auto stāvvietu starp Pili un muzeju, tiktu bojāts kultūrslānis, izbraukāts zāliens</li> <li>7. Pārāk lieli masu pasākumi, kas apdraud Pils pazemes konstrukcijas</li> <li>8. Pārāk skaļi pasākumi</li> <li>9. Pilnīgs finansējuma samazinājums pilsdrupu uzturēšanai, preventīviem konservācijas darbiem un teritorijas uzturēšanai</li> </ol>